

Pers chattar om ”Leda professionella samtal”

Utkast till en modell för rektor

agera som expert på svensk grundskola och ta fram en modell för rektor att klargöra fokus för ett samtal med lärare

ChatGPT sade:

Utifrån dokumentet och forskning om skolledarskap kan jag föreslå en modell för rektor att klargöra fokus för ett samtal med lärare. Modellen bygger på **LPGD-modellen** för professionella gruppdiskussioner, men anpassas för individuella eller mindre gruppsamtal mellan rektor och lärare.

Modell för strukturerade samtal mellan rektor och lärare

1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet

- **Definiera samtalets mål:** Vad är det vi ska diskutera idag? Exempelvis undervisningskvalitet, elevresultat, arbetsmiljö eller skolutveckling.
- **Koppla till skolans mål och vision:** Relatera samtalet till skolans övergripande utvecklingsplan och mål.
- **Skapa trygghet:** Betona att syftet är att gemensamt reflektera och förbättra, inte att kritisera.

2. Bjud in olika perspektiv och argument

- **Öppna upp för lärarens perspektiv:** Ställ öppna frågor, t.ex.
  - *Hur upplever du din undervisning just nu?*
  - *Vilka utmaningar och möjligheter ser du?*
- **Lyssna aktivt och spegla tillbaka:** Bekräfta lärarens tankar genom att summera och be om förtydliganden.
- **Utmana med uppföljande frågor:** Om läraren lyfter en utmaning, fråga:
  - *Vad tror du orsakar detta?*
  - *Vilka strategier har du provat?*

3. Fördjupa och strukturera diskussionen

- **Knyta an till evidens och god praxis:** Referera till forskning, kollegiala erfarenheter eller tidigare framgångsrika metoder.
- **Sammanfatta och lyfta fram mönster:** Hjälp läraren att se sambanden i diskussionen, t.ex. *"Så du upplever att elevernas motivation minskat och att det kan bero på arbetsformerna i klassrummet?"*
- **Utforska lösningar tillsammans:** Fråga *"Vilka åtgärder tror du kan hjälpa?"* och bidra med egna insikter.

4. Avsluta med konkreta åtgärder och uppföljning

- **Sammanfatta insikter och beslut:** Summera vad ni kommit fram till och vilka nästa steg som är möjliga.
- **Bestäm ansvar och tidsramar:** *"Hur vill du testa denna strategi? Ska vi ha en uppföljning om tre veckor?"*
- **Erbjud stöd:** Fråga hur rektor kan stötta läraren, t.ex. resurser, observationer, coaching.

Användningsområden för modellen

Denna modell kan användas för:

- Individuella utvecklingssamtal med lärare
- Kollegiala lärande samtal i mindre grupper
- Samtal inför utvecklingsprojekt eller förändringar

Genom att arbeta systematiskt enligt denna modell kan rektorn säkerställa att samtalen leder till både reflektion och konkreta förbättringar i undervisningen och skolans verksamhet.

Vill du ha en mer detaljerad version anpassad för ett specifikt sammanhang?

Du sade:

fördjupa och utveckla delarna i denna delen av modellen: 1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet Definiera samtalets mål: Vad är det vi ska diskutera idag? Exempelvis undervisningskvalitet, elevresultat, arbetsmiljö eller skolutveckling. Koppla till skolans mål och vision: Relatera samtalet till skolans övergripande utvecklingsplan och mål. Skapa trygghet: Betona att syftet är att gemensamt reflektera och förbättra, inte att kritisera.

ChatGPT sade:

Här är en fördjupad och utvecklad beskrivning av **"1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet"** med konkreta exempel, metoder och strategier för att stärka samtalsledningen.

---

1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet

Att inleda ett samtal på ett strukturerat och genomtänkt sätt är avgörande för att skapa en produktiv och meningsfull dialog. Genom att tydligt definiera syftet, koppla det till skolans mål och skapa en trygg samtalsmiljö lägger rektorn grunden för ett samtal som leder till utveckling och förbättring.

A. Definiera samtalets mål

Syftet med samtalet ska vara tydligt för både rektor och lärare. Det kan handla om:

- **Undervisningskvalitet:** Hur kan vi utveckla undervisningen för att bättre möta elevernas behov?
- **Elevresultat:** Vad säger den senaste analysen av elevernas resultat och hur kan vi agera på detta?
- **Arbetsmiljö:** Hur upplever lärarna sin arbetsbelastning och trivsel?
- **Skolutveckling:** Hur kan vi tillsammans bidra till skolans långsiktiga utveckling och förändringsarbete?

Metod för att tydliggöra samtalets mål:

1. Börja med en kort introduktion:

- *"Idag vill jag att vi tillsammans tittar på..."* (exempelvis en specifik utmaning i undervisningen).

2. Använd en tydlig frågeställning som utgångspunkt:

- *"Hur kan vi stärka elevernas motivation i matematik?"*
- *"Vilka strategier kan vi utveckla för att hantera ökande arbetsbelastning?"*

3. Ge läraren möjlighet att påverka samtalsinriktningen:

- *"Är det något specifikt du vill lyfta inom detta område?"*
- *"Hur ser du på denna fråga utifrån din undervisning?"*

Tydlighet i syftet minskar risken för att samtalet svävar iväg och säkerställer att både rektor och lärare känner sig engagerade i diskussionen.

B. Koppla till skolans mål och vision

För att göra samtalet relevant och verkningsfullt bör det kopplas till skolans övergripande mål och utvecklingsplan. Det skapar en känsla av sammanhang och riktning.

Strategier för att koppla samtalet till skolans mål:

1. Referera till skolans utvecklingsplan:

- *"I vår utvecklingsplan har vi lyft att vi ska förbättra våra elevers läsförståelse. Hur kan vi i ditt ämne arbeta med detta?"*

2. Knyt an till nationella styrdokument och forskning:

- *"Skolinspektionens senaste rapport visar att ämnesövergripande undervisning gynnar elevernas lärande. Hur ser du på möjligheten att samarbeta mer med andra ämneslärare?"*

3. Visa hur lärarens arbete bidrar till skolans helhet:

- *"Din erfarenhet och dina idéer är viktiga för skolans gemensamma arbete. Hur tror du att vi kan sprida goda exempel inom kollegiet?"*

4. Koppla samtalet till elevens lärande och välmående:

- *"Vi ser en trend i att eleverna i årskurs 7 har svårt att ta ansvar för sina studier. Hur kan vi stötta dem bättre i klassrummet?"*

Genom att förankra samtalet i skolans större kontext känner läraren att samtalet inte bara handlar om den egna undervisningen utan är en del av något större. Det ökar motivationen att bidra aktivt till förändringsarbetet.

C. Skapa trygghet – Reflektion och förbättring, inte kritik

För att samtalet ska leda till utveckling behöver rektorn skapa en atmosfär där läraren känner sig trygg att dela med sig av sina tankar, reflektioner och eventuella utmaningar utan rädsla för kritik.

Metoder för att skapa trygghet i samtalet:

1. Betona ett lösningsfokuserat förhållningssätt:

- Istället för att fokusera på brister, fråga:
  - *"Vad fungerar bra idag, och hur kan vi bygga vidare på det?"*
  - *"Vad behöver du för att känna dig trygg i att prova nya metoder?"*

2. Använd aktivt lyssnande och bekräftelse:

- Nods, korta bekräftelser ("*Jag förstår vad du menar*", "*Berätta mer*") och spegling ("*Så det du säger är att...*") skapar en känsla av att läraren blir lyssnad på och respekterad.

3. Främja en icke-dömande dialog:

- Undvik att inleda med kritik eller problemfokusering. Istället:
  - "*Vad upplever du fungerar bra i din undervisning?*"
  - "*Finns det något område där du skulle vilja få mer stöd eller inspiration?*"

4. Bygg förtroende genom att visa engagemang och stöd:

- "*Jag vill att du ska känna att vi i ledningen finns här för att stötta dig. Finns det något vi kan göra för att underlätta ditt arbete?*"

5. Ge tid för reflektion:

- "*Det här är mycket att tänka på. Vill du fundera på detta och återkoppla om en vecka?*"

När läraren känner sig trygg blir samtalet mer öppet och ärligt, vilket gör att utvecklingsarbetet blir mer effektivt och meningsfullt.

Sammanfattning av hur rektor kan sätta scenen för samtalet

Delmoment	Syfte	Exempel på frågor och strategier
Definiera samtalets mål	Skapa tydlighet i samtalet och vad som ska diskuteras.	<i>"Idag vill jag att vi tillsammans tittar på...", "Hur ser du på denna fråga utifrån din undervisning?"</i>
Koppla till skolans mål	Ge samtalet en tydlig riktning genom att förankra det i skolans utvecklingsplan och forskning.	<i>"Hur kan vi i ditt ämne bidra till skolans fokus på läsförståelse?", "Hur ser du på att samarbeta mer ämnesövergripande?"</i>
Skapa trygghet	Möjliggöra en öppen och reflekterande dialog utan rädsla för kritik.	<i>"Vad fungerar bra idag, och hur kan vi bygga vidare på det?", "Hur kan vi stötta dig i att prova nya metoder?"</i>

Slutord

Att **sätta scenen** på ett genomtänkt sätt skapar ett ramverk där samtalet blir fokuserat, engagerande och konstruktivt. Genom att:

- **Tydligt definiera syftet,**
- **Koppla det till skolans mål,** och
- **Skapa en trygg samtalsmiljö,**

kan rektorn leda samtal som stärker lärarens professionella utveckling och i förlängningen förbättrar elevernas lärande och skolans kvalitet.

Vill du ha exempel på samtalsmanus eller case-baserade diskussioner kopplade till detta? 😊

Du sade:

Ta fram ett exempel som avser närvarofrämjande arbete

ChatGPT sade:

Exempel på samtal mellan rektor och lärare om närvarofrämjande arbete

Scenario:

Rektorn har kallat en lärare till samtal för att diskutera närvarofrämjande arbete eftersom skolan sett en ökad frånvaro i årskurs 8. Syftet är att förstå situationen, identifiera åtgärder och stärka lärarens roll i arbetet med att öka elevernas närvaro.

Samtalsstruktur enligt modellen

1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet

Definiera samtalets mål

Rektor:

"Jag vill idag prata med dig om närvaron i årskurs 8. Vi har märkt en ökning av frånvaron och jag vill höra dina erfarenheter och tankar kring detta. Målet är att tillsammans identifiera vad vi kan göra för att främja närvaron och stötta eleverna på bästa sätt."

Läraren:

"Jag har också lagt märke till att vissa elever är borta oftare än tidigare, särskilt på måndagar och fredagar."

Koppla till skolans mål och vision

Rektor:

"I vår skolutvecklingsplan har vi som mål att alla elever ska ha en närvaro på minst 90%. Vi vet att skolnärvaro har en direkt koppling till elevernas resultat och välmående. Vi vill

skapa en skola där elever känner sig trygga, motiverade och delaktiga. Därför är det viktigt att vi som pedagoger arbetar tillsammans för att minska frånvaron."

Skapa trygghet

Rektor:

"Jag vill att det här samtalet ska vara en möjlighet för oss att tillsammans reflektera och hitta lösningar. Det handlar inte om att peka ut problem utan om att förstå vad som ligger bakom frånvaron och hur vi kan hjälpa eleverna på bästa sätt."

Läraren:

"Det känns bra att prata om detta, för jag har funderat på hur jag kan engagera vissa elever mer."

---

2. Bjud in olika perspektiv och argument

Rektor:

"Vad har du själv observerat i klassrummet och i kontakten med eleverna? Finns det mönster i vilka elever som är frånvarande?"

Läraren:

"Ja, jag ser att vissa elever har en mer sporadisk frånvaro, medan några är borta under längre perioder. Vissa verkar omotiverade, medan andra kanske har sociala eller familjerelaterade orsaker."

Rektor:

"Hur brukar du följa upp frånvaro i din undervisning? Vilka strategier har du provat?"

Läraren:

"Jag skickar hem uppgifter via lärplattformen och har försökt prata med eleverna när de kommer tillbaka, men jag är osäker på om det räcker."

Rektor:

"Det låter som bra initiativ! Har du märkt något som verkar fungera bättre eller sämre?"

Läraren:

"De elever jag haft individuella samtal med verkar mer benägna att komma tillbaka snabbare. Jag tror att de behöver mer uppmärksamhet och känna sig sedda."

---

3. Fördjupa och strukturera diskussionen

Rektor:

"Det du säger är intressant. Om jag förstår dig rätt, så verkar relationen till eleverna vara

en nyckelfaktor. Vi vet också från forskning att elever som känner sig sedda av sina lärare är mer benägna att vara i skolan."

Rektor:

"Enligt Skolverkets riktlinjer bör vi ha en strukturerad uppföljning av frånvaron. Skulle det vara hjälpsamt om vi testar en modell där mentorer aktivt kontaktar vårdnadshavare vid upprepade frånvaro och samtidigt jobbar mer relationsskapande i klassrummet?"

Läraren:

"Ja, det tror jag kan hjälpa. Jag har märkt att vissa elever inte verkar ha någon tydlig vuxenkontakt i skolan. Om vi kan jobba mer med att bygga relationer kanske de känner sig mer motiverade att komma."

Rektor:

"Det låter som en bra idé. En annan sak vi kan fundera på är hur vi kan göra undervisningen mer engagerande och motiverande. Finns det något i din undervisning du skulle vilja testa för att stärka elevernas engagemang?"

Läraren:

"Jag har funderat på att använda mer elevaktiva arbetssätt, som gruppdiskussioner och projekt, istället för enbart genomgångar och individuella uppgifter. Kanske det skulle hjälpa vissa elever att känna sig mer delaktiga."

---

4. Avsluta med konkreta åtgärder och uppföljning

Sammanfatta insikter och beslut

Rektor:

"Bra! Då har vi några åtgärder vi kan testa. Vi ska jobba mer aktivt med mentorskap och kontakten med vårdnadshavare. Dessutom ska du prova mer elevaktiva arbetssätt. Jag kan också ta upp detta på nästa arbetslagsträff för att se om fler lärare vill testa liknande metoder."

Bestäm ansvar och tidsramar

Rektor:

"Ska vi säga att vi gör en första utvärdering om fyra veckor? Då kan vi se hur närvaron utvecklats och vad som fungerar bra."

Läraren:

"Ja, det låter bra! Jag kan också föra lite anteckningar om vad som verkar fungera i klassrummet."

Erbjud stöd

Rektor:

"Jättebra! Om du behöver stöd med detta – om du vill ha kollegialt utbyte eller om vi ska sätta upp observationsbesök – så säg bara till. Jag finns här som stöd."

Läraren:

"Tack, det känns bra att ha en plan!"

Sammanfattning av samtalet och åtgärder

Åtgärd	Ansvarig	Tidsram
Mer aktiv uppföljning av frånvaro genom mentorskap och kontakt med vårdnadshavare	Lärare och mentor	Start omedelbart, utvärdering om 4 veckor
Testa elevaktiva arbetssätt för att öka engagemang	Lärare	Start inom 2 veckor
Ta upp frågan om närvaro och engagemang i arbetslaget	Rektor	Nästa arbetslagsträff

---

Slutsats

Det här exemplet visar hur ett samtal om närvarofrämjande arbete kan struktureras enligt modellen. Genom att:

- **Sätta scenen tydligt och skapa trygghet**
- **Bjuda in lärarens perspektiv**
- **Strukturerar diskussionen och koppla till forskning**
- **Avsluta med konkreta åtgärder och uppföljning**

kan samtalet leda till **praktiska och hållbara lösningar** för att stärka elevernas närvaro i skolan.

Vill du ha fler exempel, t.ex. kopplat till andra skolutvecklingsområden? 😊

Du sade:

VG 5 Analys av anmäld frånvaro 23-24.pdf

PDF

använd modellen för att lägga upp en samtals plan

ChatGPT sade:

Samtalsplan: Närvarofrämjande arbete på skolan

Syftet med denna samtalsplan är att ge en strukturerad ram för samtal mellan rektor och lärare kring närvarofrämjande arbete. Planen utgår från analysen av anmäld frånvaro under läsåret 2023–2024 och syftar till att identifiera utmaningar, utveckla strategier och skapa konkreta handlingsplaner.

---

1. Sätt scenen – Klargör syftet och ramen för samtalet

Syfte med samtalet:

- Diskutera aktuell frånvarosituation baserat på den senaste analysen.
- Identifiera mönster och orsaker till skolfrånvaro.
- Utforska hur vi kan stärka närvaron genom pedagogiska och organisatoriska åtgärder.
- Skapa en konkret handlingsplan för närvarofrämjande arbete.

Inledning från rektor:

"Vi har sett en ökning av frånvaron i vissa årskurser och på vissa skolor, vilket påverkar både elevernas lärande och deras sociala sammanhang. Syftet med dagens samtal är att reflektera över vår nuvarande strategi för närvarofrämjande arbete och identifiera förbättringsområden. Vi kommer att utgå från analysen av anmäld frånvaro och diskutera möjliga åtgärder för att stärka elevernas närvaro i skolan."

Koppla samtalet till skolans mål och vision:

- Skolans vision: *"En trygg och inkluderande skola där alla elever ges möjlighet att lyckas."*
- Målet att alla elever ska ha en närvaro på minst **90%**.
- Närvaro kopplas direkt till **elevers kunskapsutveckling, sociala sammanhang och framtida skolgång**.

Skapa trygghet i samtalet:

- Betona att samtalet syftar till **gemensam reflektion och förbättring**, inte kritik.
- Alla perspektiv är värdefulla och samtalet är en möjlighet att utveckla arbetet tillsammans.
- Ställ öppna frågor för att uppmuntra dialog:
  - *"Hur upplever du närvarosituationen i din klass?"*

- *"Vilka strategier har fungerat bra för att stärka närvaron?"*
  - *"Vad ser du som de största utmaningarna?"*
-

2. Bjud in olika perspektiv och argument

Frågeställningar för att analysera nuläget:

- **Mönster i frånvaron:**
  - *Finns det specifika dagar då elever är mer frånvarande?*
  - *Är det vissa årskurser eller grupper som sticker ut?*
  - *Har vi sett en ökning av viss typ av frånvaro (giltig/ogiltig, längre perioder, upprepade korta frånvaro)?*
- **Orsaker till frånvaro:**
  - *Vilka faktorer ser vi påverkar elevernas närvaro?*
  - *Finns det kopplingar till psykisk ohälsa, skolmiljö, sociala faktorer eller undervisningen?*
  - *Hur påverkar elevens relation till läraren och skolmiljön deras närvaro?*
- **Nuvarande strategier och rutiner:**
  - *Hur arbetar vi idag med uppföljning av frånvaro?*
  - *Hur fungerar kommunikationen mellan lärare, elevhälsa och skolläda?*
  - *Vilka insatser har varit framgångsrika?*

Analysera insikterna från frånvarorapporten (utvalda exempel från rapporten):

- Flera skolor har infört systematiska rutiner för att identifiera problematisk skolfrånvaro tidigare.
  - Mentor och kuratorer har tagit en mer aktiv roll i frånvarouppföljningen.
  - Elever med psykisk ohälsa och socioekonomiska utmaningar är överrepresenterade.
  - Skolor har olika nivåer av dokumentation och anmälningsrutiner.
-

3. Fördjupa och strukturera diskussionen

Reflektera över möjliga åtgärder och lösningar:

- **Tidiga insatser och rutiner:**
  - Kan vi införa en mer **systematisk rutin för mentorsuppföljning**?
  - Hur säkerställer vi att informationen om frånvaro når rätt instans i tid?
  - Bör vi ha **tydligare riktlinjer för anmälan till huvudman**?
- **Relationsskapande arbete:**
  - Hur kan vi stärka **elevernas relation till skolan och sina lärare**?
  - Kan vi **öka vuxennärvaron i korridorer och på raster** för att fånga upp oro tidigare?
  - Hur kan vi använda **mentorssamtal och elevhälsan mer effektivt**?
- **Pedagogiska anpassningar och inkludering:**
  - Hur kan undervisningen anpassas för att skapa **större motivation och delaktighet**?
  - Behöver vi **mer flexibla lösningar för elever som kämpar med närvaro**?
  - Kan vi **förstärka samarbetet med vårdnadshavare** för att öka medvetenheten om skolnärvaro?

---

4. Avsluta med konkreta åtgärder och uppföljning

Sammanfatta de viktigaste insikterna:

Rektor summerar kort vad som lyfts under samtalet, t.ex.:

"Vi har identifierat att frånvaro är ett växande problem, särskilt i vissa årskurser och elevgrupper. Vi ser att strukturerad uppföljning, starkare relationer och pedagogiska anpassningar kan vara nyckelfaktorer för att stärka närvaron."

Bestäm ansvar och tidsramar:

Åtgärd	Ansvarig	Tidsram
Införa systematisk mentorsuppföljning varannan vecka	Lärare och mentor	Start nästa månad
Förbättra kommunikationen mellan mentor och elevhälsoteam	Elevhälsoteam	Löpande
Öka vuxennärvaron på raster och i korridorer	Skolledning	Start om 2 veckor

Åtgärd	Ansvarig	Tidsram
Stärka arbetet med vårdnadshavare genom informationsmöten	Skolledning & kurator	Nästa föräldramöte
Identifiera pedagogiska anpassningar för elever med hög frånvaro	Arbetslag & specialpedagog	Utvärdering om 6 veckor

Erbjud stöd och uppföljning:

Rektor:

"Jag kommer att följa upp detta arbete vid nästa arbetslagsträff. Om ni stöter på utmaningar eller behöver stöd, tveka inte att höra av er. Vi gör detta tillsammans!"

Läraren:

"Det känns bra att vi har en tydlig plan och att vi kan testa olika insatser."

Utvärdering och fortsatt arbete:

- Nästa möte planeras in om **6 veckor** för att följa upp insatserna och justera åtgärder vid behov.
- Skolan följer upp statistik på närvaro och ser om åtgärderna ger effekt.

Slutsats

Denna samtalsplan ger en **tydlig och strukturerad metod** för att arbeta med närvarofrämjande insatser. Genom att:

- **Sätta en tydlig ram för samtalet**
- **Involvera lärare och lyfta olika perspektiv**
- **Strukturerar diskussionen och identifiera lösningar**
- **Avsluta med konkreta åtgärder och uppföljning**

kan samtalet leda till en mer hållbar strategi för att stärka elevernas skolnärvaro och trivsel.